

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 15 · 18. november
Sesjonen 2025–2026

Møte tirsdag den 18. november 2025 kl. 10

President: Ove Trellevik

Dagsorden (nr. 15):

1. Debatt om kultur- og likestillingsministerens redegjørelse om mediepolitikk og ytringsfrihet (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 13. november 2025)
2. Referat

*Minnetale over tidlegare stortingsrepresentant
Tore Haugen*

Presidenten [10:00:10]: Vyrde medrepresentantar! Tidlegare stortingsrepresentant for Høgre i Akershus, Tore Haugen, gjekk bort den 23. mai, 93 år gamal. Bak seg hadde han ein livslang samfunnsinnsats. Av utdanning var Haugen jurist, med embetseksamen frå Universitet i Oslo i 1958 og vidare studiar ved University of Illinois College of Law og det internasjonalt anerkjende Hague Academy of International Law. Han fortsette det juridiske virket sitt som domarfullmektig ved Søre Sunnmøre sorenskrivarembete, deretter i Prisdirektoratet som konsulent, og seinare som kontorsjef og underdirektør same stad. Advokatløyve fekk han i 1965.

Blant hans mange folkevalde verv kan nemnast at han var ordførar i Oppegård frå 1969 til 1975. Kommunen var inne i ein sterk vekstperiode, med betydeleg utbygging og modernisering. Haugen var oppteken av å få til ei balansert utvikling og sikra bevaring av grøntområde og natur.

Engasjementet hans for jus og politikk fekk han utløp for òg som forfattar av fleire bøker innan dette feltet, både faglitteratur og meir lokalpolitiske skrifter, som Høgres historie i Oppegård.

Då direkteval til fylkestinget vart innført i 1975, gjekk han for fullt inn i fylkespolitikken og var bl.a. fylkesordførar i Akershus frå 1980 til 1987. Han leidde i fire år fylkesordførarkollegiet og var nestleiar i Kommunenes sentralforbund frå 1988 til 1989.

Han var stortingsrepresentant for Akershus frå 1989 til 1993, det første året som medlem av samferdselskomiteen og deretter av kommunal- og miljøvernkomiteen.

Vidare var han riksrevisor frå 1994 til 2002. Samtidig leidde han Oslofjordens Friluftsråd, der han i 2005 vart utnemnd til æresmedlem.

Haugens politiske engasjement gjennom åra var i betydeleg grad knytt til samferdsel. Han var bl.a. formann for samferdselsstyret i Akershus, styret for Stor-Oslo lokaltrafikk og styret for Noregs statsbaner. Vidare

var han nestformann og seinare formann for Hovudkomiteen for lokalforvaltninga på 1980-tallet.

Kollegaer beskriver han som ein som hadde eit blikk for menneske, som drog nytte av eit stort nettverk og som hadde evne til å lytta til innspel før han tok avgjerder – alltid venleg, mild i forma og oppteken av å finna løysingar, gjerne på tvers av partigrenser.

Øg etter oppnådd pensjonsalder fortsette han å vera aktiv, bl.a. som leiar av Oppegård Høgre, mangeårig leiar av Akershus Senior Høgre og medlem av styret i Senior Høgres Landsforbund.

Me lyser fred over Tore Haugens minne.

Representantane høyrde ståande på presidentens minnetale.

Presidenten [10:04:50]: Følgjande innkalla vararepresentantar tek no sete:

For Akershus: Marie Østensen

For Hordaland: Andreas Breivik Ormevik

For Oslo: Malin Bye Sørensen og Fawzi Abdirashid Warsame

For Rogaland: Christoffer Emberland Håland og Lasse Anfinen Fredheim

For Telemark: Helene Røsholt

For Sør-Trøndelag: Hilde Marie Gaebpie Danielsen

For Vestfold: Eivind Yrjan Stamnes

Statsråd Lubna Bobby Jaffery vil overlevera ein kongeleg proposisjon.

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [10:05:43]: På vegne av regjeringen er det en ære å legge fram en kongelig proposisjon om endringer i sikkerhetsloven – opplysningsplikt ved autorisasjon.

Presidenten [10:05:55]: Proposisjonen vil verta handsama etter reglementet.

Representanten Maren Grøthe vil setja fram eit representantforslag.

Maren Grøthe (Sp) [10:06:16]: På vegne av undertegnede har jeg gleden av å fremme et representantforslag om å oppheve klimanøytralitetsmålet.

Presidenten [10:06:25]: Forslaget vil verta handsama etter reglementet.

Presidenten vil opplysa om at sak nr. 2, Referat, vil verta handsama før sak nr. 1. Presidenten ber difor representantane om å verta sitjande til referatet er ferdig handsama.

Presidenten vil òg be om Stortingets samtykke til at voteringa i dag kl. 15 går ut, då det ikkje ligg føre forslag til votering – og ser det som vedteke.

Sak nr. 2 [10:07:01]

Referat

1. (109) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Aleksander Stokkebø, Nikolai Astrup, Tor Mikkjel Wara, Martin Virkesdal Jonsterhaug, Maren Grøthe, Bjørn Arild Gram, Hans Edvard Askjer, Jørgen H. Kristiansen, Grunde Almeland og Abid Raja om stabile rammevilkår for mer småkraft (Dokument 8:31 S (2025–2026))
Samr.: Vert sendt energi- og miljøkomiteen.
2. (110) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tom Staahle, Martin Virkesdal Jonsterhaug, Hans Andreas Limi og Hilde Grande om finansnæringen som næringspolitikk (Dokument 8:38 S (2025–2026))
Samr.: Vert sendt finanskomiteen.
3. (111) Endringer i sikkerhetsloven (opplysningsplikt ved autorisasjon) (Prop. 10 L (2025–2026))
4. (112) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Finn Krokeide, Jon Engen-Helgheim, Anette Carnarius Elseth, Stian Storbukås, Kristoffer Sivertsen og Tor André Johnsen om en opptrappingsplan for flere politifolk (Dokument 8:39 S (2025–2026))
Samr.: Nr. 3 og 4 vert sende justiskomiteen.
5. (113) Representantforslag fra stortingsrepresentant Geir Inge Lien om å bevare og videreutvikle Steinberg stasjon (Dokument 8:40 S (2025–2026))
Samr.: Vert sendt transport- og kommunikasjonskomiteen.

Sak nr. 1 [10:07:33]

Debatt om kultur- og likestillingsministerens redegjørelse om mediepolitikk og ytringsfrihet (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 13. november 2025)

Presidenten [10:07:49]: Etter ønske frå familie- og kulturkomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 5 minutt til kvar partigruppe og 5 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til inntil sju replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Hashim Abdi (A) [10:08:41]: I Forsvaret sier man: «For alt vi har. Og alt vi er.» Denne debatten burde handle om nettopp det, om alt vi har som nasjon: et åpent ordskifte, fri informasjon og en offentlighet som fungerer – og om alt vi er: et folk som har tillit til hverandre og tar vare på demokratiet vårt. Det er nettopp det som gjør Norge til Norge – ikke bare de institusjonene vi har,

men en kultur der helt vanlige mennesker tør å si fra, tør å spørre og tør å delta uten frykt for å miste frihet.

La meg først takke kultur- og likestillingsministeren for en god redegjørelse og gode refleksjoner rundt de utfordringene vi har, og hvordan denne Arbeiderparti-regjeringen skal møte dem.

Den offentlige samtalen i Norge står støtt, men den står ikke alene. Det er derfor regjeringen har lagt fram «Ytringsberedskap», en strategi som tar utgangspunkt i et enkelt, men avgjørende spørsmål: Hva trenger folk for å kunne bruke stemmen sin i et moderne samfunn? For første gang i moderne tid kan en enkelt mobilbruker i Norge motta større mengder informasjon fra anonyme aktører på et annet kontinent enn fra norske, redaktørstyrte medier. Mye av det som treffer folk, treffer dem ikke fordi det er sant, men fordi det er effektivt, fordi det engasjerer, provoserer eller manipulerer. Det er den digitale virkeligheten min generasjon vokser opp i. Det påvirker hvordan vi forstår samfunnet vårt, hverandre og politikken.

Derfor må vi være ærlige: Ytringsfriheten er ikke truet av uenighet. Ytringsfriheten er truet når rammene som gjør fri meningsutveksling mulig, blir svakere. Det er det infrastrukturkravet i Grunnloven egentlig handler om, at vi som myndigheter faktisk må sikre kanaler, språk, kunnskap og tilgjengelighet, slik at ytringsfriheten kan brukes i praksis og ikke bare i teorien.

Det er her mediepolitikken er helt avgjørende. Redaktørstyrte medier er fundamentet for at vi i det hele tatt kan ha en informert offentlighet, men dette fundamentet er under press – økonomisk, teknologisk og ikke minst når det gjelder generasjoner. Mens vi står her og diskuterer, vokser mange i min generasjon opp med knapt å ha et forhold til norske medier – ikke fordi vi er uinteresserte, men fordi vi får alt innhold via plattformer der nyheter konkurrerer med underholdning, rykter og påvirkningskampanjer. Hvis vi ikke klarer å fornye forbindelsen mellom min generasjon og uavhengige medier, undergraver vi på sikt både kunnskapsgrunnlaget og bærekraften i mediene.

Dette er bakgrunnen for arbeidet med de nye fire-årige styringssignalene. Vi må gi mediene rom til å utvikle nye formater, nye innganger og nye løsninger og sørge for at kvalitet faktisk kan konkurrere med støy. Her vet jeg at det gjøres mye bra rundt om i Medie-Norge.

Arbeiderparti-regjeringen vil styrke den kritiske medieforståelsen gjennom Senter for kildebevissthet, og den oppretter et forskningssenter for langsiktig forskning på offentlig ordskifte og sikrer tilgang til ressurser og kompetanseheving for journalister i møte med kunstig intelligens. Sosiale medier og internettplattformer må ansvarliggjøres gjennom strengere EU-regelverk og styrket medietilsyn for å sikre åpenhet og an-

svarlighet. Her har Norge tatt et europeisk ansvar og gått i bresjen.

La meg være tydelig på én ting: De aller fleste partier her er enige om alt dette. De aller fleste forstår at ytringsfriheten trenger et økosystem, at demokratiet vårt er avhengig av at folk faktisk har tilgang til informasjon, kvalitetsjournalistikk og etterrettelig kunnskap. Likevel finnes det ett parti, FrP, som skriver i sitt partiprogram at den frie presse ikke kan være fri dersom de får mediestøtte – partiet som vil svekke eller strupe ordninger som skaper mediemangfold rundt om i vårt langstrakte land.

Her mener jeg FrP bommer på noe helt grunnleggende, for ytringsfriheten er ikke bare retten til å si det man vil. Ytringsfriheten er summen av rammene som gjør en fri og opplyst samtale mulig: mediemangfold, kritisk journalistikk og redaksjoner som finnes rundt om i hele landet, ikke bare der det lønner seg kommersielt. Når FrP hevder at pressen først er fri uten støtte, overser man at store deler av Norge rett og slett vil stå uten journalistikk. En svak presse betyr en svak offentlighet. Ytringsfriheten trues ikke av uenighet, den trues når forutsetningene for meningsdannelse forvitrer, når folk får færre uavhengige kilder å stole på, når lokale saker ikke blir opplyst, når kritisk journalistikk taper mot algoritmer, bråk og støy. Det er derfor Arbeiderpartiet fører en mediepolitikk som sikrer journalistikk rundt om i hele landet, for uten en opplyst offentlighet finnes det ingen reell ytringsfrihet.

Skal demokratiet vårt fungere, er vi avhengig av informasjon, vi er avhengig av at folk har muligheten til å orientere seg og kan delta i den offentlige samtalen. La oss bruke denne debatten til å diskutere hvordan vi kan styrke robustheten i den norske samtalen, slik at ytringsfriheten ikke bare overlever, men lever – for alt vi har, og alt vi er.

Morgan Langfeldt (FrP) [10:13:44]: Vi er i en tid der de fleste redaktørstyrte medier opplever økende økonomisk press, svekket betalingsvilje og nedgang i antall papirutgaver – dette til tross for at regjeringen øker støtten til mediene. En større utfordring er likevel at regjeringen faktisk ikke gjeninnfører plattformnøytralt momsfratak. Vi har også et behov for at det at regjeringen sikrer statlige tilskuddsordninger, ikke fører til en situasjon der medienes økonomiske avhengighet av staten svekker deres reelle uavhengighet og evne til å drive kritisk journalistikk, kanskje spesielt rettet mot regjeringen selv. Da er plattformnøytralt momsfratak et godt verktøy.

Tidligere ga statsråden Medietilsynet i oppdrag å utrede de økonomiske forutsetningene for redaktørstyrte medier og mulige konsekvenser av at momsfrasket for elektroniske nyhetstjenester ble fjernet av regje-

ringen i 2023. Tilbakemeldingen fra Medietilsynet, som anbefaler fritaket sammen med bl.a. Norsk Journalistlag, var enstemmig. Plattformnøytralt momsfratak ble innført av vår tidligere regjering i 2016 og ble fjernet av Arbeiderpartiet og Senterpartiet i 2023. Ideen er at det frie ord ikke skal skattlegges forskjellig basert på teknologisk plattform, noe som kan støtte mediemangfold og demokratisk journalistikk. Medietilsynet har pekt på at lyd og video blir stadig viktigere for å nå unge brukere, og dagens momsregime hemmer investering i slike plattformer. Vi ser et enstemmig Medie-Norge som etterspør å få denne ordningen tilbake, men ordningen uteblir også i denne budsjetttrunden.

Daværende kulturminister Anette Trettebergstuen uttalte:

«Fritaket har bidratt til en god utvikling for norske medier når det kommer til brukerbetaling for digitale nyheter. Mange nordmenn benytter seg av digitalt redaksjonelt innhold, og det er ingen tvil om at denne forlengelsen har stor betydning for mediebransjen.»

At nyheter i tekst og bilder er momsfrittatt, mens nyheter med lyd og levende bilder ilegges moms, er både urettferdig og demokratisk problematisk. Lytter regjeringen? Det ser ikke slik ut.

Vi ser en stadig mer fragmentert mediebruk og endrede vaner hos befolkningen. Unge folk bruker mer tid på sosiale medier og podkaster enn på tradisjonelle medier. De unge får oftere nyheter gjennom TikTok, Instagram og YouTube, altså ikke-redaktørstyrte medier. Dette gjør det vanskeligere å nå hele befolkningen og bevare et felles offentlig ordskifte.

Vi ser at regjeringen bruker stadig mer midler uten at dette gir en bredere dekning i befolkningen. Særlig de yngre voksne får stadig mindre del av statens midler gjennom dagens ordninger. NRK er snart oppe i 8 mrd. kr i årlige overføringer, og bare økningen fra 2025 til 2026 er på nærmere 270 mill. kr. Her ser vi fram til at statsråden kommer med mer konkrete tiltak med tanke på disse utfordringene og til å høre hvordan regjeringen tenker rundt endringene vi ser i samfunnets mediebruk, satt opp mot statlige overføringer.

Regjeringen har lansert sin egen strategi for å styrke motstandskraften mot desinformasjon. Dette er et viktig arbeid, men det synes vel noe utfordrende etter høstens store debatt om trollfabrikker og uttalelser om andre partiers politikk som viser seg å være direkte feilaktige. Én ting er når man ikke helt har satt seg inn i andre partiers politikk, som jo er problematisk i seg selv, men mer utfordrende er det når regjeringspartiet ikke har helt samme politikk før og etter valget. Her så vi et eksempel på at feilinformasjon er et reelt problem og kan skade demokratiet.

Kunstig intelligens skaper utfordringer for mediene, men det betyr ikke at vi står overfor en trussel som bare skal fryktes, for KI kan bli en av de viktige drivkreftene for innovasjon, kvalitetsheving og ny relevans i norsk presse. Utfordringene er reelle, men de åpner også dører som ikke tidligere har vært tilgjengelige. Få tror vel det er mulig å detaljregulere KI, og det er positivt at det får oss til å tenke nytt. Automatiserte verktøy kan frigjøre tid fra rutineoppgaver, slik at journalistene kan bruke mer energi på det som virkelig skaper de gode historiene – undersøkende arbeid, lokal tilstedeværelse og kreativ formidling. KI kan bidra til å analysere store datamengder, identifisere viktige samfunnstrender å gi reaksjoner på, og muligheter til å jobbe smartere. Utfordringene vi står i, kan dermed bli en katalysator for kompetanseheving og teknologisk løft i bransjen. Bevissthet om utfordringer og muligheter ligger foran oss, og det gjør også jobben med å kontrollere KI. Blir det lisensavtaler på KI-selskaper, kollektive avtaler, avtaler mellom mediehus og teknologiselskaper? Opphavsrett er et intrikat spørsmål som må løses. Skal vi merke KI-generert materiale?

Mye skal gjøres og løses framover.

Haagen Poppe (H) [10:19:12]: Som sørlending husker jeg godt hvordan den anonyme Facebook-siden Sørlandsnyhetene fikk raljere og sette dagsordenen i det offentlige ordskiftet før lokalvalget i 2019 i Kristiansand. Under dekke av å være det eneste alternativet til Fædrelandsvennen gikk siden til målrettede angrep på enkeltpolitikere, grove karakterdrap og forvrengning av sannheten. Dette var noe nytt i Norge og fikk direkte konsekvens for valgresultatet. De store redaktørstyrte mediene visste ikke hvordan de skulle agere, og valgte taushet. Siden har de angret, for dette var bare forsma-ken.

Siden 2019 har algoritmenes kraft bare blitt enda sterkere. De belønner sinne framfor sannhet, kunstig intelligens visker ut skillet mellom ekte og falsk, og den teknologiske utviklingen er nå så hurtig og akselererende at den får det foregående århundret til å framstå som den mørke middelalder. Kunstig intelligens utfordrer alle sider av samfunnet, og aller mest utfordrer den oss lovgivere. For det første er det krevende å regulere de store tekngigantene som opererer internasjonalt, og for det andre er et liberalt demokrati dømt til å havne bakpå i lovregulering av et felt hvor endring foregår fra dag til dag. Det er vanskelig å regulere noe som ennå ikke finnes.

Det smerter alltid for et grunnleggende liberalt menneske å innrømme at flere reguleringer er veien å gå, men nå står faktisk kampen om noe så grunnleggende som sannheten. Da snakker jeg ikke om den subjekti-

ve sannheten som kommentarfeltkrigere og folk som faller ned i altfor dype kaninhull, forfekter og har overbevist seg selv om at er rett. Jeg mener at samfunnet tåler dem, og jeg tar kampen for konspirasjonsteoretikernes rett til å skape seg alternative sannheter. Den kampen fordrer imidlertid at vi setter dem som samfunnet har gitt en særlig rolle i å stå opp for den objektive sannheten – nemlig redaktørstyrte medier – i stand til å konkurrere med tekngigantene og digitale flater uten moderato- rer, ikke minst for å nå de unge.

I en moderne kontekst kan ikke ytringsfriheten forstås som en rett til å få sine meninger spredt ut til flest mulig, for når så grunnleggende verdier er under press, er det enkelt for en konservativ høyremann å innrømme at både regulering og offentlig initierte ordninger er nødvendige for å kunne styrke den kritiske medieforståelsen i befolkningen. Ytringsfriheten vår hviler på institusjonene, frie medier og klare lover – ikke på gode intensjoner og en fjern idé om at dersom alle bare holder fingrene av fatet, blir alt såre vel.

Jeg vet utmerket vel at de grensedragningene vi skal foreta, kommer til å stille oss lovgivere på prøve. Det gjelder ikke minst hvordan vi skal forholde oss til forbudet mot forhåndssensur og unngå regler som gjør at ytringsrommet blir smalere, for det er det motsatte som er målet.

Selv om politikerne i denne sal i stor grad er enige om disse overordnede visjonene, pågår det politiske og realpolitiske kamper. I statsbudsjettet for 2023 ble merverdiavgiftsfritaket for elektroniske nyhetstjenester avviklet. Dette var i hovedsak for å hindre at tv-kanalpaker og strømmetjenester kunne selges med redusert moms, men samtidig begrenset det hvor mye video- og lydinnhold en avis kunne ha og fortsatt omsettes avgiftsfritt. Nå er de livredde i mediebransjen for å produsere for mye av det innholdet vi vet at unge mediebrukere foretrekker. Høyre forventer at regjeringen i det minste møter aktørene i feltet for å få en felles forståelse av hva som er mulig å avgrense, og hvor mye dette vil koste.

Mens Fremskrittspartiet vil selge NRK, vil Høyre beholde et offentlig finansiert, reklamefritt og allment tilgjengelig NRK, men jeg tillater meg i denne sammenheng og i samme åndedrag også å komme med en velment henstilling: Både redaktørstyrte medier og andre som har fått det ansvar og privilegium det er å ha en slags samfunnsakseptert høyhetsrett til å forvalte sannheten, må vokte seg for ikke selv å bli moralvoktere eller aktører som selv forvrenger sannheten, slik vi f.eks. opplevde med kryssklippingen av Donald Trumps tale. Det ansvaret kan ikke understrekes kraftig nok.

Ekte liberalere må være opptatt av å flytte makt og ressurser fra virale klikk til redaktørstyrt journalistikk. Grunnloven § 100 gir ikke bare borgere rett til å ytre seg,

den pålegger også myndighetene å legge til rette for en åpen og opplyst offentlig samtale. Kun da unngår vi nye Sørlandsnyhetene.

Mirell Høyer-Berntsen (SV) [10:24:36]: Takk til kultur- og likestillingsministeren for en grundig redegjørelse. Analysen treffer. Algoritmer belønner det som vekker følelser framfor refleksjon. Generativ KI gjør skillelinjene mellom sant og usant mer uklare. Dette er jo ikke nytt, men det begynner å bli langt mer presserende. Grunnloven § 100 forplikter oss til å legge til rette for en åpen og opplyst offentlig samtale i praksis, ikke bare på papiret. En bred offentlig samtale og et levende mediemangfold i et åpent samfunn er det som skaper tillit. Ytringsfrihet er ikke bare retten til å snakke, det er også muligheten til å bli hørt. Når unge ikke vet hva de kan stole på, når minoriteter og journalister møter hets og trusler, når redaksjoner kutter i undersøkende journalistikk og konkurrerer mot KI – da svikter vi samfunnsoppdraget.

Derfor mener SV at det er tre realiteter vi må handle på nå:

For det første er det plattform-makten: Meta og Google tar nær halvparten av det norske annonsemarkedet. Det tømmer redaktørstyrte medier for inntekter og undergraver finansiering av den journalistikken som koster mest, men som også trengs mest.

For det andre: Desinformasjon er blitt infrastruktur. EU har forsterket bransjenormen mot desinformasjon og integrert den i DSA. Det forplikter plattformene, men det krever også norsk håndheving så det monner.

For det tredje er det skjor tillit hos unge, særlig unge menn. Medieundersøkelsen 2025 viser lavere tillit og sterkere dreining mot sosiale plattformer. Hvis vi mister de unge, mister vi framtidens offentlighet.

SVs svar er klart: Vi må bygge ytringsrommet mye større, med mer innsikt, tydeligere ansvar og sterkere institusjoner. Høy tillit til mediene er ikke noe vi kan ta for gitt. Det er nødvendig at redaktørstyrte medier og redaksjonell uavhengighet styrkes og sikres. De er en viktig skranke i et demokrati. Dette er i tråd med SVs program: å øke mediestøtten, gjøre momsfrirket plattformnøytralt for tekst, lyd og levende bilder, og regulere sosiale medier langt tøffere for å ivareta demokratiet.

Det er vist til strategien, hvor det er fem grep som er helt nødvendige nå, og vi er enige. Vi trenger ungsatsing i mediestøtten. Vi må etablere en tydelig pott for redaksjonelt innhold til de unge på deres flater, men med full redaktørstyring. Prioriter gjerne nynorsk, samiske språk og mangfold, og husk også på distriktene. Klikk kan ikke være valutaen for demokratiet – kvalitet må alltid lønne seg. Når det gjelder plattformansvar som kjernepolitikk: Vi må gi Medietilsynet muskler og sanksjonsmidler til å

håndheve DSA. Krev norskspesifikk rapportering, algoritmisk åpenhet, rett til ikke-profilerende feed og merking av KI-generert politisk innhold. Vi er jo gode i dette landet på å regulere strømmettet og veiene våre. Nå må vi også regulere informasjonsveiene. Videre må vi ha en nasjonal ytringsberedskap mot desinformasjon. Det betyr, som det også vises til i strategien, en tverrsektoriell enhet som samordner kultur, justis, utdanning og forsvar, og det betyr å støtte opp om kommunene, skoler og redaksjoner med koordinerte påvirkningsforsøk. Det er også viktig at vi har trygge ytringsrom for journalister og kilder. Vi må styrke ordninger for sikkerhet, digital beskyttelse og psykologisk oppfølging, og verne kildevernet i en tid med KI og overvåkning.

Jeg har i dag tre utfordringer til kulturministeren. Nummer en handler om tempo: Når får Stortinget forslag om plattformnøytralt momsfrirket, slik at mediene kan møte unge der de er, uten å straffes skattemessig? Jeg har et spørsmål til, om transparens: Vil regjeringen kreve norskspesifikk rapportering fra plattformene og obligatorisk merking av KI-innhold i politisk reklame før neste valg? Og siste spørsmål, om tilsyn: Når får Medietilsynet reelle sanksjonsmidler og ressurser som trengs for DSA-tilsynet?

Dette handler ikke om å gjøre uenigheter mindre, det handler om å gjøre kunnskapen større. Vi skal ikke straffe oss til en bedre offentlighet. Vi skal bygge den med uavhengige redaksjoner, trygge rammer for deltakelse og tydelig ansvar for dem som styrer informasjonsstrømmen.

Remi Sølberg (R) [10:30:07]: Hver gang vi snakker om ytringsfrihet her til lands, gjør vi det ofte med et smil og en rakere holdning.

Norge er et åpent, liberalt demokrati. Samfunnet vårt er preget av høy tillit mellom mennesker, myndigheter og institusjoner. Vi har en god fellesskole, tilgang på høy utdanning og et mangfold av redaktørstyrte medier. Ytringsfriheten står sterkt og har et solid vern.

Dette er flotte ord som vekker stolthet, og det er fordi det er sant. Samtidig står vi i en samfunnsomveltning: framveksten av overvåkningskapitalismen. Vi er ikke lenger bare konsumenter – vi er blitt selve råvaren. Våre digitale spor brukes som verdifulle produkter i en global økonomi. Denne stadig mer avanserte bruken av persondata gir ikke bare treffsikre tjenester og reklame, men påvirker vår atferd som kunder, borgere og velgere. Den utgjør en alvorlig trussel mot både demokratiet, ytringsfriheten og vår personlige frihet.

Store teknologiselskaper, som Google, Meta, Amazon, Apple, Microsoft, TikTok og Palantir, har vokst seg til en størrelse som gjør dem til en utfordring for samfunnets demokratiske infrastruktur. Med enorme

ressurser følger politisk tyngde. Samtidig må vi erkjenne at de leverer tjenester folk opplever som gratis, nyttige og nærmest nødvendige for å delta i samfunnet. Det gjør det vanskelig å stå utenfor.

Da internett ble allment tilgjengelig på 1990-tallet, skapte vi et virtuelt rom hvor alle kunne kommunisere med hverandre. Det var den største demokratiseringen av offentligheten i moderne tid, men med disse mulighetene fulgte det også kostnader. Også på nettet gir penger innflytelse og dermed ytringsmakt i en skala vi aldri har sett før.

Plattformene må derfor ta mer ansvar for å begrense skadelig og ulovlig innhold, slik som propaganda, falske nyheter, mobbing, digitale påvirkningskampanjer, digitale trollfabrikker, hacking, tyveri av privat informasjon osv. Samtidig ser vi hvordan en postfaktuell tilstand vokser fram, der virkeligheten kan skrives om og forandres i ettertid. Kunstig intelligens og algoritmer forsterker dette. Propaganda er ikke noe nytt, men internett har gjort spredningen både raskere, bredere og vanskeligere å avsløre. Sannhet blandes med løgner.

Når ledende politikere internasjonalt svekker sannhetsinstitusjoner som frie medier, skoleverk, forskning og domstoler, trues fundamentet og ytringsfriheten. Sannheten risikerer å bli styrt av makt, penger og teknologiske plattformer. I Norge må vi derfor jobbe enda hardere for å verne om demokratiets grunnmur. Vi må forsvare og styrke disse institusjonene, som skolen, pressen og uavhengig forskning. Det er avgjørende at vi legger til rette for at folk skal tørre og ville ytre seg, slik at vi holder liv i den åpne og offentlige samtalen.

Nær alle nettplattformer har i dag et design som får oss til hele tiden å ønske mer og føle at vi trenger dem, og jo mer vi bruker disse plattformene, jo mer informasjon legger vi i fanget på teknologiselskapene. Teknologigigantenes forretningsmodell er like genial som den er ubehagelig. Oppslutningen om ytringsfriheten er fortsatt stor, men mange opplever nå at den er i ferd med å gli fra oss. Med kontroll over vår tilgang til informasjon og dermed også over hele verdens meningsutvekslinger har vi skapt et digitalt maskineri som kan styre vår oppfatning og endre vår forståelse av virkeligheten – ikke til vårt eget beste, men til fordel for dem som kontrollerer denne infrastrukturen.

Derfor må vi jobbe for å demokratisere internett, og vi må ta kontroll over de store teknologiselskapene som i dag har svært mye makt over den digitale infrastrukturen, og dermed også over innbyggerne.

Siren Julianne Jensen (MDG) [10:34:37]: Eg vil starte med å takke statsråden for ei viktig utgreiing. Det gjer meg trygg at statsråden anerkjenner utfordringa knytt til plattformer styrte av algoritmar og kunstig intelli-

gens, som gjer skiljet mellom sant og usant uklart og bidrar til desinformasjon og polarisering.

Det statsråden derimot ikkje nemner, er skatt. I møte med teknologigigantane og den eksplosive utviklinga av språkmodellar må vi sørgje for at desse aktørane blir skattlagde for verdiar skapte i Noreg. Det må snarast bli utgreidd løysingar for skattlegging av teknologigigantar, som haustar gevinstar av effektivisering frå f.eks. kunstig intelligens.

Frie og redaktørstyrte medium er viktige for gjensidig tillit i samfunnet. Eg deler gleda statsråden har over at vi i Noreg har ei sterk og uavhengig presse, men vi må ikkje ta ho for gjeven. Medieforskar Tellef Solbakk Raabe skriv i ein kronikk at sjølv om norske aviser reint økonomisk lukkast best i verda, ligg kunstig intelligens som ei bombe under dagens forretningsmodell. Det hastar med andre ord å finne løysingar på dette. Annonsekronene som skulle vore brukte for å finansiere journalistikk, hamnar no hos selskap som ikkje tek ansvar for sanning, openheit eller fellesskap.

KI-tenester svekkjer mediebrukarens behov for å bidra inn i abonnementsøkonomien. Som Raabe skriv:

«Hvorfor betale for én avis når en personlig KI-assistent kan oppsummere flere?»

Samtidig som vi så raskt som mogleg finn ut korleis vi skattar Big Tech for verdiar dei skaper her, må vi støtte den frie pressa gjennom dei enorme omveltingane dei no skal gjennom. Vi i MDG foreslår bl.a. at moms fritaket for redaksjonelle medium må bli endra i takt med utviklinga.

Vi ønskjer ei utviding av moms fritaket til også å gjelde digitalt redaksjonelt innhald innan våren 2026. Dette er presserande for å kunne tilby journalistikk på plattformer som også når fram til unge mediebrukarar. For unge er sosiale medium stadig den viktigaste nyheitskjelda. Difor er det viktig at redaktørstyrte medium ikkje blir straffa økonomisk for å satse på plattformer som kan vere eit alternativ til KI-oppsummeringar. Her bør regjeringa snarast kome på banen. Også for små, lokale eller nisjeprega redaksjonar er dette viktig. Det er behov for gode økonomiske rammevilkår for lokalavisene, som ofte er den einaste arenaen for lokalpolitisk debatt. Utan redaktørstyrte lokalaviser risikerer vi at mange saker som ikkje er relevante for nasjonale medium, aldri blir gjorde kjende for offentlegheita. Dermed blir ein viktig del av lokaldemokratiet vårt borte.

Big Tech har fått ei makt over offentlegheita og økonomien som ingen folkevald forsamling har kontroll over. Dei tener milliardar på norske brukarar, norsk innhald og norsk infrastruktur, men bidrar minimalt tilbake til fellesskapet. Det er ikkje berekraftig, verken demokratisk eller økonomisk.

Dette handlar ikkje berre om teknologi. Det handlar om kven det er som skal få lov til å leggje premissane

for vår felles verkelegheit. Samfunnsdebatten må bli styrt av fri journalistikk og openheit og ikkje av klikkjag og algoritmar.

Joel Ystebø (KrF) [10:39:14]: Det er vanskelig å ta regjeringens strategi og statsrådets redegjørelse på alvor når de to som i dag sitter med størst makt i landet, sviktet ytringsfriheten da det virkelig gjaldt. Dette preger hele debatten.

La oss se tilbake til 2006. Da avisen *Magazinet* publiserte Muhammed-karikaturene, som opprinnelig sto i *Jyllands-Posten*, ble Norge trukket inn i en voldsbølge. Norske flagg ble brent, ambassaden i Damaskus ble angrepet, norske soldater i Afghanistan ble utsatt for brannbomber, folk ble skadet, og liv gikk tapt. I en slik situasjon skulle norske myndigheter stå rakrygget i forsvaret av ytringsfriheten. Det gjorde de ikke.

Daværende utenriksminister Jonas Gahr Støre valgte å beklage at muslimer følte seg krenket, samtidig som Utenriksdepartementet sendte ut talepunkter som antydte at publiseringen kunne være hets eller hatefulle ytringer. Det ble kraftig kritisert, både av VG og av KrFs Jon Lilletun. Presseforbundets Per Edgar Kokkvold mente det var forkastelig å sidestille dem som bruker ytringsfriheten, med dem som truer den med vold. Støre hevdet videre at ingen toneangivende norske medier hadde trykket tegningene, til tross for at flere store aviser hadde publisert dem i journalistisk kontekst. Likevel ble Veibjørn Selbekk og *Magazinet* stående alene, utsatt for dødstrusler og med politibeskyttelse.

Daværende statsminister Jens Stoltenberg var ikke noe bedre. Han kalte publiseringen for en gal handling og koblet den til demonstrantenes angrep på ambassaden. Mange oppfattet dette som en form for skyldplassering, ikke som et forsvar for en grunnleggende demokratisk verdi.

I ettertid har flere erkjent at de tok feil i 2006. Det er modig, og det står det respekt av, men hva med Støre og Stoltenberg, som i dag leder landet med større makt og ansvar enn noen gang? Er de villige til å erkjenne at de sviktet ytringsfriheten da den virkelig sto under press, og at deres uttalelser bidro til å kaste Selbekk og hans familie under bussen? Skal regjeringen ha troverdighet i sin strategi for ytringsfrihet og mot desinformasjon, må de først rydde opp i egen historikk, for kampen mot desinformasjon og for ytringsfrihet starter ikke med lovverk eller teknologiselskaper. Den starter med integritet. Det handler om å stå opp for prinsipper når det faktisk koster noe.

Jeg er også bekymret for meningsmangfoldet. Samfunnsdebattanter, journalister og politikere opplever hets og trusler som gjør det vanskelig å stå i debattene. Mange vegrer seg for å ytre kontroversielle meninger,

ikke fordi de ikke har rett til det, men fordi konsekvensene kan bli for store. Vi ser stadig eksempler på unge samfunnsengasjerte som distanserer seg fra det offentlige ordskiftet fordi de opplever hat og hets. Vi ser hvordan kanselleringskulturen hemmer det meningsmangfoldet vi ønsker. Vi så det f.eks. da en student ved Universitetet i Oslo ble varslet på av egne medstudenter fordi han sa seg enig med Charlie Kirk i et verdispørsmål. Han ble senere kalt inn på teppet av skoleledelsen. Et levende demokrati trenger en offentlig samtale der folk tør å delta, også med kontroversielle eller ubehagelige synspunkter.

Min tredje bekymring handler om desinformasjon. Ingen ønsker falsk informasjon og manipulering i offentligheten, men vi må være varsomme med hvordan myndighetene møter utfordringen. Strategier som bygger på overvåkning, statlig kontroll eller vurdering av hva som er sant og usant, kan lett undergrave ytringsfriheten og meningsmangfoldet. Her synes jeg regjeringens strategi har gode refleksjoner. Desinformasjon bekjempes ikke først og fremst med sensur, men gjennom opplysning, kritisk tenkning og åpen debatt. Borgerne må styrkes med kunnskap og kildekritikk, ikke gjøres til objekter for statlig kontroll.

Pressefriheten, meningsmangfoldet og kampen mot desinformasjon henger sammen. Vi krever et samfunn der folk tør å stå opp for sine meninger, der integritet veier tyngre enn frykt, og der staten bidrar til å styrke meningsmangfoldet, ikke begrense det. Dette må være kjernen i en strategi for ytringsfrihet.

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [10:44:08]: Først vil jeg takke for at jeg fikk muligheten til å holde en redegjørelse om ytringsfrihet og mediepolitikk i Stortinget forrige torsdag.

Vi lever i et land der samtalen kan være åpen, og der tilliten binder oss sammen. Det er lett å tro at dette er en selvfølge fordi det fungerer så godt, men historien minner oss på at det som virker urokkelig i dag, kan være skjørt i morgen. Ytringsfriheten er ikke pynt på demokratiets fasade – den er selve fundamentet. Når mennesker finner informasjonen de trenger og kan stole på, når de slipper til, og når de tør å delta, blomstrer demokratiet. I motsatt fall kan demokratiet visne.

Med dette som bakteppe har regjeringen lagt fram «Ytringsberedskap», en nasjonal strategi for en åpen og opplyst offentlig samtale. Den bygger på Grunnloven § 100 sjette ledd, som pålegger myndighetene å legge til rette for at ytringsfriheten kan utøves i praksis. Dette er ikke bare et juridisk prinsipp – det er et demokratisk ansvar. Infrastrukturkravet innebærer at det må finnes fungerende kanaler for informasjon og meningsutveksling, og at flest mulig faktisk har mulighet til å delta i of-

fentligheten. Det handler om tilgjengelighet, kunnskap, mangfold og tillit. Uavhengige medier, språk, åpenhet og universell utforming er bærebjelker. Når disse svekkes, svekkes også evnen vår til å lytte, forstå og delta.

En konkret del av dette ansvaret består i at vi må være på vakt mot det som kan skade den offentlige samtalen. Vi må være på vakt mot forvrengning og manipulering av meningsdannelsen. Desinformasjon er ikke noe nytt, men algoritmer og kunstig intelligens gjør spredningen raskere, mer effektiv og mer skjult. Det handler ikke bare om falske nyheter. Det kan dreie seg om forsøk på å undergrave tilliten og stabiliteten i selve demokratiet. Derfor har vi lansert en strategi for å styrke motstandskraften mot desinformasjon. Den peker på en rekke verktøy som kan sette befolkningen i stand til å håndtere desinformasjon gjennom kunnskap, samarbeid og regulering, uten å gå på akkord med ytringsfriheten.

Et av de viktigste verktøyene i kampen mot desinformasjon er en kraftfull mediepolitikk. Redaktørstyrte medier er grunnmuren i vår offentlige samtale. De sikrer offentligheten tilgang til et mangfold av uavhengige kilder til informasjon, nyheter og debatt. Uten dem får desinformasjonen fritt spillerom.

Vi står nå foran en viktig oppgave: De nye fireårige styringssignalene i mediepolitikken skal legges fram i neste års budsjett. Vi skal arbeide for å gi mediene rammer som gjør dem i stand til å levere på sitt samfunnsoppdrag, også i en tid med presset økonomi og endrede medievaner.

De redaktørstyrte mediene må nå de unge. De er engasjert, men de møter nyhetene på en helt annen måte enn oss andre. Allerede i dag ser vi hvordan meningsdannelsen i økende grad formes av innhold drevet av helt andre motiver enn journalistikkens. Uten en fornyet forbindelse til de oppvoksende generasjonene kan denne utviklingen skyte fart samtidig som medienes livsgrunnlag forvitrer. Derfor ser vi nå på tiltak som kan stimulere til nyhetsbruk blant ungdom, og som gir mediene mulighet til å utvikle nye formater og løsninger.

Foreløpig står vi på trygg grunn, men denne grunnen kan smuldre over tid. Demokratiet vårt hviler på en samtale som er åpen, opplyst og tilgjengelig for alle. Denne samtalen kommer ikke av seg selv. Den krever rom og vedlikehold.

La oss bruke denne debatten til å se framover, til å diskutere hvordan vi sammen kan styrke ytringsberedskapen, styrke motstandskraften mot desinformasjon og styrke mediene for fremtiden. Jeg ser fram til en åpen og opplyst debatt om hvordan vi sammen kan sørge for at den offentlige samtalen forblir sterk, fri og levende.

Presidenten [10:48:07]: Det vert replikkordskifte.

Morgan Langfeldt (FrP) [10:48:38]: NRK har endret et lydklipp i tv-programmet Supernytt der de viste deler av Trumps tale fra 6. januar 2021, etter at BBC tidligere ble kritisert for å ha manipulert liknende opptak. NRK har gjennomgått sin dekning av talen Donald Trump holdt, og bekrefter at de også ser behov for å justere et innslag fra januar 2023 for å tydeliggjøre tidsbruddet i klippet.

NRK fikk klage fra Kringkastingsrådet etter en jubileumssending hvor flere av NRKs tidligere korrespondenter omtalte Trump, og hvor det bl.a. ble sagt at Trump prøver å ødelegge det amerikanske demokratiet.

I programmet Stjernekamp brukte NRK bilder av Trump til sangen American Idiot. Dette ble også kritisert av Kringkastingsrådet.

Hva tenker statsråden om at statskanalen omtaler en president fra USA på denne måten, og vil hun følge opp kritikken som i det siste har kommet overfor NRK på dette området?

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [10:49:44]: Redaktørstyrte medier er sannhetssøkende, men de er ikke ufeilbarlige – feil skjer. Det viktige er hvordan disse feilene håndteres. Når det gjelder det nevnte klippet fra Supernytt, har NRK selv oppdaget feilen og rettet innslaget. Det er tegn på at redaksjonelle kontrollmekanismer fungerer. NRK har også redegjort for saken i egne kanaler og i Kringkastingsrådet, der det ikke er funnet flere tilsvarende feil.

NRK-plakaten slår fast at NRK skal være redaksjonelt uavhengig og velbalansert over tid. Det er grunnleggende prinsipper for NRKs allmennkringkasteroppdrag. Som eier av NRK er det min oppgave å verne om redaksjonell uavhengighet og ikke gripe inn i redaksjonelle vurderinger.

Morgan Langfeldt (FrP) [10:50:33]: Ut fra de mange eksemplene som finnes, kan det synes som det er en gjentakende feil som begås.

NRK er Norges statlige rikskringkaster og får stadig større overføringer. NRKs oppdrag er å utforme og sikre at hele befolkningen har tilgang på et bredt medietilbud av god kvalitet. Vi ser i dag at det er en økende gruppe som ikke benytter NRKs innhold. Det er 35 pst. i aldersgruppen fra 16 til 24 år som ikke får med seg nyheter på tv, på radio eller i nettavis. Opplevs NRK som for voksent? Kan NRK nå disse ungdommene i fremtiden? Og kan NRK konkurrere med et globalt internett? Mener statsråden at dette er problematisk, og hva vil man eventuelt gjøre for å gjøre det mer attraktivt for denne gruppen, som ikke benytter norsk statlig rikskringkasting? Hvordan vurderer statsråden om NRKs ressursbruk faktisk står i forhold til samfunnsoppdraget, når denne gruppen ikke benytter seg av store deler av det tilbudet NRK tilbyr?

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [10:51:34]: Vi har gitt Medietilsynet flere oppdrag knyttet til de fireårige styringssignalene, og et av de oppdragene er nettopp å sørge for hvordan vi kan nå ut til flere yngre lesere og seere. Det er en viktig del av det oppdraget vi har gitt til Medietilsynet. Det vil vi komme tilbake til.

Det er jo en politisk uenighet mellom mitt parti og Fremskrittspartiet – eller egentlig mellom alle de andre partiene på Stortinget og Fremskrittspartiet – som gjelder NRK og hvilken rolle NRK skal ha. Vi ønsker å ha en allmennkringkaster. Det er gjort flere analyser av hvordan NRK påvirker mediemarkedet, og den seneste analysen, fra Oslo Economics, viser at dette ikke hemmer konkurransen.

Med Fremskrittspartiet på vakt ville NRK ha mistet 3 mrd. kr over natten. I tillegg er det ikke bare NRK Fremskrittspartiet ønsker å kutte i. De kutter også 300 mill. kr i mediestøtten generelt. Vi er nok uenige om hvilke virkemidler vi trenger for å ha en åpen og opplyst samtale, der pressen har pressefrihet.

Silje Hjemdal (FrP) [10:52:49]: Som statsråden er klar over, har Fremskrittspartiet ved flere anledninger foreslått å gjeninnføre plattformnøytral moms for mediene. Under kulturkomiteens budsjettøringer denne høsten var det et gjentakende budskap fra samtlige i mediebransjen. På ulike skriftlige spørsmål fra undertegnede har statsråden tidligere svart at dette er noe man eventuelt vil komme tilbake til og vurdere, og ikke minst få flere utredninger og rapporter om.

Under valgkampen opplevde jeg imidlertid å kunne lese statsråden si i ulike medier at dette nå var lagt i en skuff. Kan statsråden utdype hva som er status for eventuelt gjeninnføring av plattformnøytral moms for mediene?

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [10:53:49]: Jeg har registrert at Fremskrittspartiet har skrevet i programmet sitt at de ønsker å gjeninnføre plattformnøytral moms, men i deres 2025-budsjett lå det ikke et forslag om å gjeninnføre det. Vi har ikke sett det alternative budsjettet for 2026. Det blir spennende å se om det foreslås der.

Tilbake til hva regjeringen har gjort eller ikke gjort, og hvilke skuffer vi gemmer ulike saker i: Jeg har hele tiden sagt at jeg er veldig enig med mediebransjen i at det ikke er et godt mediepolitisk virkemiddel å ikke ha plattformnøytral moms. Så har jeg sagt at det er vanskelig å gjeninnføre noe som har blitt fjernet, men at vi sammen må sørge for at vi kan finne andre alternative virkemidler som gjør at vi kan opprettholde innovasjonsgraden i mediebransjen. Interne dialoger og diskusjoner i regjering kan jeg heller ikke referere til Stortinget. Dette jobber vi med, og i de fireårige styringssignalene er det helt naturlig at dette vil få en stor plass.

Silje Hjemdal (FrP) [10:54:47]: Jeg registrerer at kulturministeren ikke har lest Fremskrittspartiets alternative budsjett, for dette har vært et verbalforslag i samtlige av de siste alternative budsjettene som Fremskrittspartiet har lagt fram, og vi har også tatt det opp i revdert budsjett gang på gang. Riktignok har vi ikke fått flertall i salen for det, men Fremskrittspartiet er selvfølgelig veldig opptatt av å kunne samle et flertall i salen nå, som det forhåpentligvis er muligheter for ved at Arbeiderpartiet i dag sitter i regjering alene. Spørsmålet er da til statsråden: Er det det at statsråden fremdeles kjemper for en sann type innføring, om ikke nødvendigvis den modellen som ble avskaffet, eller er det det at hun har fått klar beskjed fra finansminister Jens Stoltenberg om at dette ikke er et aktuelt tema?

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [10:55:48]: Dette er et høyst aktuelt tema. Det er ingenting jeg har fått beskjed om, eller ikke har fått beskjed om. Jeg tror finansministeren er klar over at jeg kan jobbe for de sakene jeg ønsker, og for å lage en ordning som sørger for at mediebransjen kan ha innovasjon og bruke lyd og bilde også i framtiden.

Verbalforslag er jo bra – så lenge det ikke ligger penger bak dem. Det må legges penger i potten. Jeg kan også være veldig for noe uten å legge det i budsjettet. Så lenge man ikke legger penger i det, har det ingen effekt.

Jeg har stor respekt for Stortinget, for det er Stortingets flertall og budsjettflertallet som til slutt kommer til å bestemme hvilken politikk denne regjeringen skal føre. Som medlem av regjeringen vil jeg selvfølgelig føre enhver politikk som dette stortinget vedtar og pålegger regjeringen å gjennomføre.

Presidenten [10:56:36]: Replikordskiftet er avslutta. Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Bente Estil (A) [10:56:58]: Ytringsfrihet står sterkt, og vi har et sterkt vern for åpenhet her i landet. Det skal vi hegne om og være stolte av. For niende året på rad topper Norge pressefrihetsindeksen til Reportere uten grenser.

Kultur- og likestillingsministeren pekte i sin redegjørelse på flere utfordringer i dagens mediebilde. Jeg vil ta tak i én: ungdommens lesevaner, som har endret seg. Bare en liten andel oppsøker redaktørstyrte medier, og de fleste får nå nyheter via sosiale plattformer – i korte blink. Mange har utfordringer med å klare å lese og holde konsentrasjonen i lengre tekster. Muligheten for desinformasjon og svekket virkelighetsforståelse blir større.

Redaktørstyrte medier er grunnmuren i vårt demokrati. De sikrer ansvarlighet, kildekritikk og bred dekning. Når unge i økende grad velger bort de redaktør-

styrte mediene, mister vi noe helt avgjørende: en felles offentlighet. Da må vi gjøre noe.

Det å gi ungdom i alderen 15–21 år gratis digital avistilgang, som Amedias aviser og partneraviser har gjort, er et strålende eksempel på et godt tiltak. Regjeringen ønsker også å gjennomføre noen tiltak, som f.eks. nytt forskningssenter som skal bidra med langsiktig forskning på det offentlige ordskiftet, og opprettelsen av Tenk, et senter for kildebevissthet, som skal arbeide for økt kildebevissthet i befolkningen.

Noe som også er veldig viktig, er regjeringens store satsing på lesing i skolen. Våre ungdommer skal gå ut av skolen med gode leseferdigheter. Derfor skal et leseløft gjennomføres. I neste omgang må vi også se på de voksne. Det er mange som trenger at vi også fokuserer på de voksnes lesing. Lesing er helt nødvendig i mediehverdagen vår og dermed også i demokratiet vårt.

Tillit, åpenhet og demokrati er ikke noe som bare er her, det er verdier vi må ville ha, og da må vi arbeide for å bevare dem.

Jeg avslutter på omtrent samme måten kulturministeren gjorde i sin redegjørelse på torsdag: Tiden vi lever i, er en tid der motsetninger, kriger og konflikter skaper betydelige utfordringer for ytringsfriheten og i møte med nye kommunikasjonsformer. Da må vi være på vakt mot dem som ønsker å begrense vår ytringsfrihet. På den vakten må vi stå sammen.

Silje Hjemdal (FrP) [11:00:19]: Jeg må si at det var meget spesielt å registrere at representanten Hashim Abdi fra Arbeiderpartiet nettopp utfordret Fremskrittspartiet hva gjelder ytringsfrihet. Representanten representerer et parti som fjernet plattformnøytral moms med et pennestrøk, de innførte DNS-blokkering av internett, dvs. sensur av internett på lovlige varer og tjenester, og ikke minst representerer den representanten et parti som har en leder og en statsminister som fremdeles ikke har gitt en uforbeholden unnskyldning til redaktør Vebjørn Selbekk. Derfor vil jeg også i år understreke viktigheten av å beskytte nettopp retten til å ytre seg, og da uten frykt for vold eller sensur.

I vårt demokrati skal man kunne tegne, skrive og trykke akkurat det vi vil, for ytringsfriheten er grunnlaget for vårt demokrati, for vårt land, og vi kan ikke la frykt eller press fra andre krefter svekke den grunnmuren. Angrepet på Charlie Hebdo for ti år siden var ikke bare et angrep på et magasin. Det var et angrep på vår kultur og på våre verdier. Terroristene ønsket å kneble en presse som tør å utfordre tabuer og kritisere makten.

Jeg vil også minne om at det er en uke siden vi markerte de grusomme angrepene i Paris. Det gjør at vi har et ansvar i denne sal for å minne oss selv på hva ytrings-

friheten egentlig innebærer, særlig på dager der man har debatter som denne i salen.

Ytringsfriheten betyr at vi kan si det vi mener, også når det provoserer. Vi skal aldri la voldelige handlinger eller trusler diktere hva vi skal tegne, mene, si eller ytre oss om, i frykt for at noe skal være ubehagelig for andre.

Mens andre europeiske land har opplevd en debatt om å begrense visse typer ytringer, understreker Fremskrittspartiet at Norge må gå foran og gå motsatt vei. Vi må rett og slett styrke ytringsfriheten. Det er også noe vi i kulturkomiteen har merket når vi har vært på våre studiereiser ute, for å nevne noe.

I Norge skal vi ha rom for å kritisere religioner, politiske ideer og samfunnsstrukturer, og da må vi også tørre å ha takhøyde i denne sal for hvordan vi debatterer.

Benjamin Jakobsen (A) [11:03:33]: Jeg vil begynne med å takke statsråden for redegjørelsen hun holdt for Stortinget i forrige uke.

Ytringsfriheten står sterkt i Norge, uansett hva Fremskrittspartiet måtte mene om det. I år toppet Norge pressefrikhetsindeksen til Reportere uten grenser for niende år på rad. Dette skal vi være stolte av, men vi skal også være årvåkne, for vi har mye å miste.

De siste årene har vi sett en dramatisk utvikling i landene rundt oss. Demokratier settes under press, og grunnleggende rettigheter, som ytringsfriheten, utfordres. Ifølge nevnte pressefrikhetsindeks er det stadig færre land som har gode vilkår for fri og uavhengig presse. I 2015 hadde 21 land gode forhold, i dag er tallet 7. Det er en reduksjon på 70 pst. En fri og uavhengig presse er avgjørende for en åpen og opplyst samfunnsdebatt.

Når vi snakker om norsk presse, viser vi ofte til de store aktørene: NRK, TV 2 og VG. I dette innlegget vil jeg slå et slag for de små, for lokalavisene, de som på mange måter er limet i ethvert lokalsamfunn. På Askøy, der jeg kommer fra, har vi to lokalaviser, Askøyværingen og Askøy24. Det er disse lokalavisene som stiller opp i hvert eneste kommunestyremøte, som gir innbyggerne innsikt i lokalpolitikken, og som dekker de store og små hendelsene i lokalsamfunnet. De skriver om alt fra Strusshamn skoles musikklag som feirer 75-årsjubileum, til julemessen på Kulturfabrikken i Hetlevik. Lokalavisene dekker det nære i livet vårt, og nettopp derfor nyter de så høy tillit hos befolkningen.

Det store mediemangfoldet i Norge, med 241 aviser, har ikke vokst fram av seg selv. Det er et resultat av en villet politikk. Arbeiderpartiet ønsker en aktiv mediepolitikk der fellesskapet bidrar til å løfte fram de lokale historiene som ellers ikke ville blitt fortalt, en politikk som sikrer en opplyst samfunnsdebatt i hver krik og krok i hele landet. Pressestøtten er bærebjelken i dette arbeidet, og i år fordeles 440 mill. kr til 163 aviser. Det er helt

avgjørende for å sikre mediemangfoldet. Derfor er det dypt bekymringsfullt at FrP vil kutte drastisk i pressestøtten og på sikt fjerne den helt. De kaller støtte til mediemangfold for sløsing. Dette er en oppskrift på en mindre opplyst samfunnsdebatt og en alvorlig svekkelse av ytringsfriheten.

I en tid da stadig flere, særlig unge, får nyhetene sine fra sosiale medier og gjennom aktører som verken følger kildekritikk eller god presseskikk, trenger vi redaktørstyrte medier, store, som små, mer enn noen gang. Vi trenger en aktiv og tydelig mediepolitikk, og det skal vi i Arbeiderpartiet sørge for.

Tom Staahle (FrP) [11:06:48]: La meg sitere den britiske forfatteren George Orwell. Han sa: Dersom frihet betyr noe som helst, betyr det retten til å fortelle folk det de ikke vil høre.

I Norge liker vi å si at vi har et sterkt mediemangfold og en robust ytringsfrihet, men når vi snakker litt rett fra leveren, for å si det folkelig, er praksisen at begge deler er under press – ikke bare fra staten, men også fra en kultur der noen aktører får definere hva som det er akseptabelt å mene.

Mediestøtten skal sikre mangfold, men er det tilfellet? Mesteparten av pengene går til de samme store redaksjonene som igjen deler mye av den samme forståelsen av verden. Noen vil si det er et ekkokammer som kaller seg mangfoldig, og når nye eller alternative stemmer søker støtte, får de gjerne høre at de er for polariserende eller ikke innenfor. Slik fungerer ikke et åpent ordskifte, slik fungerer et kontrollert et. Denne kontrollen kom ikke gjennom lover; den kom gjennom moralsk indignasjon, et effektivt våpen i norsk offentlighet. Noen posisjoner møtes med applaus uansett hva som sies, mens andre møtes med hevede øyebryn før argumentene i det hele tatt er lagt på bordet. Det er ikke slik et demokrati skal fungere.

Som FrP-politiker kan man kjenne dette på kroppen. Når vi snakker om innvandring, kriminalitet eller statens makt, er det ikke uvanlig at debatten sporer av før den i det hele tatt har begynt – ikke fordi argumentene er dårlige, men fordi noen mener at slike spørsmål er ubehagelige. Men politikk handler ikke om komfort. Politikk handler om virkelighet. Ytringsfriheten er ikke til for å beskytte det behagelige. Den er til for å beskytte det kontroversielle. Hvis vi ikke tør å høre ubehagelig meninger, ender vi med et samfunn der det bare er den riktige indignasjonen som får plass, og slike samfunn blir ikke mer tolerante, de blir mer autoritære.

Derfor mener jeg vi må gjøre tre ting:

- slippe til flere stemmer ved å redusere statens rolle som økonomisk filter for hvilke medier som får vokse

- gjenreise en kultur for reell uenighet – ikke personangrep, men politiske argumenter
- slutte å bruke moral som portvokter i stedet for kvalitet

Et demokrati blir ikke sterkere av at alle mener det samme. Det blir sterkere av at ulike meninger brytes uten at noen stemples som moralsk mistenkelige bare fordi de utfordrer dagens sannheter. Hvis vi virkelig mener at vi vil ha ytringsfrihet og mediemangfold, må vi tørre å slippe kontrollen. Demokratiet tåler mer uenighet, spørsmålet er om offentligheten gjør det.

Malin Bye Sørensen (A) [11:09:36]: Først vil jeg takke statsråden for en viktig redegjørelse.

Jeg kommer fra Furuset. Det betyr at jeg hver uke blir minnet på at demokratiet ikke først og fremst bygges her inne, men ute i nabolagene våre – i blokkene, på T-banen, i klasserommet og på idrettsbanen. Demokratiet bygges av folk som møter hverandre i hverdagen, og som har tilgang til god informasjon og føler at stemmen deres betyr noe.

Vi vet at valgdeltakelsen varierer sterkt i Oslo. I noen bydeler er nesten halvparten av de voksne innbyggerne ikke med på å bestemme. Det er ikke fordi folk ikke bryr seg, det er fordi demokratiet oppleves langt unna. Når vi ikke lever i de samme informasjonsrommene eller ikke deler den samme virkelighetsforståelsen, svekker det både fellesskapet og tilliten. Derfor handler redegjørelsen om mer enn media. Den handler om hvem som får delta i Norge, og hvem som opplever at «det politikerne snakker om», handler om dem.

Som styreleder i Furuset Idrettsforening ser jeg hva som skjer når unger føler seg sett: når de får arenaer å møtes på, når de har voksne som følger dem opp, og når de merker at lokalsamfunnet vil dem vel. Jeg ser også hva som skjer når avstanden mellom ungdom og samfunnet blir for stor. Da er det andre krefter som fyller tomrommet: ekkokamre, konspirasjoner og polariserende innhold som henter kraften sin nettopp fra manglende fellesskap.

Vi vet fra de mørkeste kapitlene i nyere norsk historie at ord kan forvandle holdninger til handling: 22. juli, Manshaus, pride-angrepet, og sist – drapet på Tamima. Alle disse tragediene minner oss om at ytringsfriheten ikke bare er retten til å snakke. Det er også ansvaret for hvilke rammer vi legger rundt debatten, for hvem som blir definert som innenfor, og hvem som skyves ut.

Det er derfor redegjørelsen er så viktig for meg som folkevalgt fra Groruddalen. Et samfunn som lever i separate virkeligheter, er et samfunn som blir sårbart. Uten trygg tilgang til pålitelig informasjon deltar folk mindre. Og når folk ikke deltar, står vi igjen med et skjevt demo-

krati. Så ja – mediepolitikk er demokratipolitikk, og ytringsfrihet er fellesskapspolitikk.

For oss i Arbeiderpartiet handler det om dette ene: at ungene som vokser opp på Furuset, på Holmlia eller på Frogner, skal ha de samme mulighetene til å forstå, engasjere seg og påvirke, og at vi lever i den samme virkeligheten, ikke i parallelle samfunn.

Vi kan ikke ha et demokrati der noen er tilskuere. Vi må ha et demokrati der alle er medspillere. Det er vår jobb å sikre rammene for det.

Haagen Poppe (H) [11:12:48]: I sitt innlegg sa representanten Hashim Abdi at vi må gi mediene rom til å utvikle nye innganger og nye løsninger og sørge for at kvalitet faktisk kan konkurrere. Dette står unektelig i kontrast til å fjerne momsritaket på lyd- og bildeinnhold. Det er jo nettopp innenfor det audiovisuelle feltet den reelle utviklingen av nye formater, nye innganger og nye fortellermåter foregår. Da er det fristende å spørre Arbeiderpartiet om hvilke medier og formater aktørene skal utforske dersom det ikke er innenfor området for bilde og lyd, som er nettopp det området som denne innovasjonen foregår på.

Mediefeltet selv mener det er mulig å lage avgrensninger som unngår at ritaket blir gjeldende for de store tekngigantene og de store strømmeselskapene. Det er avgjørende for denne sal om momsritaket lar seg gjennomføre innenfor en ramme på 180 mill. kr, eller om det koster nærmere 700 mill. kr. Det er krevende for oss å ta inn noe i et budsjett når feltet ikke engang er enig med Finansdepartementet om hvilke summer som skal legges til grunn. Så jeg oppfordrer nok en gang regjeringen og statsråden til å gå i dialog med mediefeltet, slik at man i det minste blir enige om hvilke tall man har å forholde seg til.

Avslutningsvis vil jeg nok en gang oppfordre regjeringen til å gi en uforbeholden unnskyldning til Vebjørn Selbekk for det han ble utsatt for som en direkte konsekvens av daværende og nåværende regjeringsmedlemmers opptreden i forbindelse med karikaturstriden i 2006.

Hashim Abdi (A) [11:15:09]: La meg starte der hvor representanten Silje Hjemdal også startet. Jeg er stolt over å være i et parti som står opp for ytringsfriheten, og ikke i et parti som boikotter aviser fordi de er uenige i lederartikler, slik man gjør i Fremskrittspartiet. Man kjemper ikke for ytringsfriheten når man presser et flyselskap til å trekke tilbake et helt magasinopplag fordi man er provosert over innholdet. Man kjemper ikke for ytringsfriheten når man truer med å trekke tilbake støtten til teatre og organisasjoner som utfordrer ens egne oppfatninger. Man kjemper i hvert fall ikke for ytringsfriheten når man år etter år vil kutte i pressestøtten,

samtidig som man vet at lokalaviser vil knele uten den. Det er ikke en kamp for ytringsfriheten – det er en kamp for egen komfort, noe FrP gjør hver eneste dag.

Over til det jeg egentlig vil snakke om: Tilliten til mediene er noe av den viktigste valutaen vi har i demokratiet vårt. Når tilliten svikter, svekkes hele samtalen i samfunnet. Denne uken har det kommet fram at NRK har gjort feil. Det er helt tydelig, og det er helt riktig at de nå tar ansvar – det skulle bare mangle! Når det glipper for en statlig finansiert allmennkringkaster, må det rettes opp – åpent, ryddig og uten å nøle. NRK lever ikke bare av offentlige penger, de lever også av tillit som skal fornyes og som de må gjøre seg fortjent til hver eneste dag. Derfor er det riktig og viktig at vi diskuterer NRKs rolle. Det er riktig å spørre: Leverer de på mandatet sitt? Fyller de samfunnsoppdraget? Er de tro mot Vær varsom-plakaten? Slike spørsmål er ikke farlige – de er sunne.

Det som er farlig, er at politiske partier bruker slike feil som påskudd til å dra redaksjonelle vurderinger over i sitt eget politiske landskap. Da beveger vi oss over grensen til noe vi aldri må normalisere. Vi ser det fra høyresiden når NRK igjen og igjen blir stemplet som venstrevidd fordi det passer en politisk fortelling. Vi har også sett det fra venstresiden, når enkelte vil gripe direkte inn i NRKs vurderinger, f.eks. knyttet til Eurovision-deltakelse.

Vi politikere må aldri bruke NRK eller andre medier som brekkstang for vårt eget politiske prosjekt. Det må vi stå imot, uavhengig av hvem som gjør det.

La meg være klinkende klar: Ikke noe parti forsøker oftere å svekke forståelsen for NRKs rolle enn Fremskrittspartiet. Gang på gang reduserer de NRK til et kostnadsproblem, uten å ta inn over seg hva NRK faktisk er: en beredskapsinstitusjon, en informasjonsbærer når alt annet svikter, en redaksjonell motvekt i en tid da desinformasjon spres langt raskere enn sannhet.

Vi trenger ikke en svekket allmennkringkaster – vi trenger en solid, fri og uavhengig allmennkringkaster. Ja, NRK brukte et klipp på en måte som skapte debatt. Slike ting må vi ta på alvor, men de må aldri brukes som inngangsbillett til politisk styring av journalistikken. Hvis det skjer, er det ikke bare NRK som mister noe, det gjør også demokratiet vårt. Derfor er hovedpoenget mitt her enkelt: Politikere skal stille krav og stille spørsmål, men politikere skal aldri stille seg mellom redaksjonelle vurderinger og den frie pressen. Til alle politikere i denne salen og alle politikere generelt: Hold fingrene vekk fra den frie pressen!

Remi Sølberg (R) [11:18:22]: «Jeg kommer alltid dit jeg skal gå ved å gå vekk fra der jeg har vært.» Det er godt sagt av en av vår tids store tenkere, Ole Brumm. Bøkene om Ole Brumm har vært lest siden 1926 og er over-

satt til over 50 språk. Likevel har denne godteglade bjørnen i de tilsynelatende uskyldige barnebøkene vært sensurert. I Kansas ble de kritisert for å være blasfemiske fordi dyrene snakker. I Kina ble Brumm-bilder fjernet i 2017 fordi de sammenlignet figuren med Xi Jinping.

Det høres fjernt ut, men også i Norge har vi vår sensurhistorie. Agnar Mykles Sangen om den røde rubin ble konfiskert. Uten en tråd av Jens Bjørneboe ble inndratt. Flere barnebøker har opp gjennom tidene blitt fjernet fra bibliotek og undervisning på grunn av moral og skiftende normer.

Sensur av folke-, barne- og ungdomslitteratur skjer fortsatt i hele verden – ofte i det stille. Temaer som religion, pubertet og intime relasjoner oppfattes som tabu i mange kulturer. Samtidig er bibliotek og arkiver under press. Når økonomien svikter, mister barn tilgang til mangfoldige fortellinger uten engang å vite hva som skjer. Ser vi dette i lys av det som skjer i Norge, blir mønstret tydeligere. Sensur handler ofte om penger, posisjoner og makt.

Jeg har ikke selv tatt meg tid til å lese Hvite striper, sorte får, skrevet av Monsen og Krokfjord, men slik jeg forstår det, er dette en bok som tar opp temaer av betydelig allmenn interesse – forhold mellom politiet, offentligheten og enkeltpersoners status. Forfatterne ga Høiby muligheten til å lese, kommentere og imøtegå påstandene i god tid før utgivelsen, men han valgte likevel å ikke gjøre det. Dette er kontroversielt, for det handler ikke bare om en bok, men om publikums rett til informasjon, forfatterens frihet til å ytre seg og om hvorvidt flere juridiske virkemidler skal kunne brukes for å begrense disse.

Det ble ingen dom i den saken, men en regning ble det – på 0,5 mill. kr. Det er en regning som det ikke er lett å ta for vanlige folk. Når bøker trues med inndragning, ikke fordi innholdet er ulovlig, men fordi personer med ressurser ønsker å begrense informasjonen, blir det tydelig hvordan penger og makt påvirker ytringsrommet vårt. En vanlig borger har verken midler eller tilgang til de juridiske ressursene som skal til. Denne utviklingen gjør kampen om ytringsfriheten så viktig for både voksne og barn. Når økonomi og innflytelse blir avgjørende for hvem som får ytre seg, risikerer vi at viktige stemmer tier, og at vår felles virkelighetsforståelse formes av dem som har mest å vinne.

Mirell Høyer-Berntsen (SV) [11:21:38]: Hvis jeg kunne ult for å varsle, ville jeg ult nå, for på vår vakt og i denne stortingsperioden har vi et stort ansvar. Med kultur- og likestillingsministeren i spissen må vi være ytringsfrihetens og pressefrihetens beskyttere. Selv om pressefriheten scorer høyt i Norge, bor nå halvparten

av verdens befolkning i et land der situasjonen for pressefriheten er kritisk.

I dag er den globale pressefriheten på det laveste nivået siden pressefrihetsindeksen ble laget i 2002, og det skremmer vettet av meg, for pressefriheten trues også i land som vi liker å sammenligne oss med, og dette kryper stadig nærmere.

Vi vet at måter å strupe pressefriheten på, er ved effektivt å svekke medieøkonomien, ved politikk med trusler og føringer og ved å svekke medienes mulighet til å kritisere og se makten i kortene.

Noe av det jeg er mest stolt av her i Norge, er nettopp styrken i demokratiet vårt. Vi må anerkjenne at et mangfold av uavhengige, redaktørstyrte medier er grunnleggende i et demokrati som vårt. Derfor er det jeg på vår vakt oppfordrer statsråden og alle mine kollegaer i Stortinget til å stå opp for en fri og uavhengig presse, for makthavere og myndigheter trenger en skikkelig vaktbikkje. De skal se oss i kortene. De må stille oss til ansvar for våre handlinger. Samtidig vil jeg gi en oppfordring til alle mediene vi har ute i hele landet vårt, til lokalradioene og lokalavisene. De har et kjempeansvar for at alle i vårt land skal kunne ytre seg fritt og for å være en trygg og god plattform hvor det er trygt for alle å ytre seg. Jeg er livredd når jeg ser at et parti som Fremskrittspartiet, som nå er et av Norges aller største partier, vil kutte stort i pressestøtten. Da mener jeg vi må reagere. Det må ikke få skje på vår vakt.

Til slutt vil jeg rette en stor takk til alle som hver dag går på jobb i presse- og mediebransjen. De utgjør en viktig del av vårt demokrati.

Morgan Engebretsen Langfeldt (FrP) [11:24:51]: Arbeiderpartiet liker å snakke om andres politikk, lite om hva de faktisk vil gjøre selv.

Sverige er et land med nesten dobbelt så mange innbyggere som Norge, men bruker 2 mrd. kr mindre på statskanalen årlig. Vi ser en pengebruk som kan synes å være ute av kontroll, og hvor det er få eller ingen krav til effektivitet eller reduksjoner. Finnes det en grense, eller skal vi bare fortsette den samme utviklingen? I en tid hvor kommuner, fylker og sågar staten selv leter etter penger til eldreomsorg, skole og helse, er dette ikke engang på dagsordenen når det gjelder NRK.

NRK må som alle andre tale at man fokuserer på pengebruken. Regjeringen har et betydelig ansvar på medieområdet. Når kommer de kritiske spørsmålene? Når blir det greit å sette spørsmålsteget også ved dette området, særlig i lys av at det er stadig færre som benytter seg av tilbudet? Som jeg har nevnt tidligere, gjør færre unge det, og tiltakene er langt unna. Burde vi ikke sett dette før? Arbeiderpartiet har sittet i regjering, i førerse-

tet, i over fire år, men lite er gjort, og resultatene er skremmende.

Fawzi Abdirashid Warsame (A) [11:26:59]: Når vi snakker om truslene mot ytringsfriheten, må vi være ærlige om at de største truslene i Norge i dag ikke kommer fra lover som innskrenker retten til å ytre seg. De kommer heller ikke fra staten, og de kommer ikke fra det mange tror. De kommer fra klimaet rundt oss – fra polarisering, ekstremisme, desinformasjon og press på samfunnets tillitsbærere. Den største trusselen mot ytringsfriheten i Norge i dag er ikke lover som begrenser den, men et debattklima som gjør at mennesker ikke tør å ytre seg. Som en ung Sagene-gutt med foreldre fra Somalia, kjenner jeg også på dette.

Dette har vi vonde erfaringer med her hjemme i Norge. Den 22. juli viste oss hvordan ekstremistiske ideer kan vokse fram i det skjulte og ende i vold. Angrepet på moskeen i Bærum viste hvordan internasjonalt hat og digitale ekkokamre kan inspirere handlinger også i vårt eget samfunn. De siste måneders offentlige samtale etter drapet på Tamima har vist hvor sterkt samfunns-klimaet kan påvirke folks opplevelse av trygghet og tilhørighet, og hvor raskt debatten kan forvitte når mistenkeliggjøring og fordommer tar overhånd.

Dette er ikke tilfeldige hendelser. Det er varsellamper om hva som skjer når ytringsrommet hardner til, når enkelte grupper utsettes for hets, og når debatten blir så polarisert at mennesker trekker seg unna. Ytringsfrihet handler ikke bare om retten til å snakke, den handler også om tryggheten til å kunne delta. Et samfunn hvor mennesker holder tilbake stemmene sine av frykt for hets, trusler eller koordinert hat, er ikke et samfunn med reell ytringsfrihet. Stillhet er ikke nøytralt. Stillhet er et tap av perspektiver, kunnskap og kritisk tenkning. Jeg vil understreke hvor viktig dette er: Et demokratisk samfunn står og faller på sin evne til å opprettholde informerte borgere. Uten sterke, frie medier svekkes hele grunnlaget for offentlig debatt.

Ytringsfrihetens største fiende i 2025 er ikke staten, men stillheten som følger av et offentlig ordskifte mange opplever som hardere, mer polariserende og mer uforsonlig. Hvis vi mener alvor med å forsvare ytringsfriheten, må vi være forsvarere av det som gjør den mulig: en bred, trygg og informert debatt, en presse som står fritt, et ordskifte hvor uenighet ikke møtes med mistenkeliggjøring, og en samfunnsdebatt der mennesker ikke skremmes bort fra den, men inviteres inn i den. Det er dette som avgjør hvor sterkt demokratiet vårt står – ikke bare i dag, men i tiårene som kommer.

Liv Gustavsen (FrP) [11:30:09]: Jeg kunne ikke sitte stille og unnlate å svare når representanten Hashim Abdi uttalte seg her tidligere. Arbeiderpartiets repre-

sentant ser ut til å være mer opptatt av å kritisere Fremskrittspartiets ytringsfrihet enn å føre en reell debatt om pressens rammer. Å kutte i pressestøtten svekker ikke ytringsfriheten. Ytringsfriheten ligger i Grunnloven, ikke i statsbudsjettet. Fremskrittspartiet mener at et mangfoldig medielandskap skapes best gjennom fri konkurranse og like rammevilkår, ikke ved at staten favoriserer enkelte aktører økonomisk. Pressestøtten er et virkemiddel, ikke en garanti for ytringsfrihet. Tvert imot mener vi at mediene står sterkere når de ikke er økonomisk avhengig av staten. Dette handler om uavhengighet, ikke om innskrenking. Hvis Arbeiderpartiet virkelig er opptatt av pressens uavhengighet, bør de ta inn over seg at økonomisk avhengighet av staten ikke styrker medienes frihet. Det svekker den.

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [11:31:49]: Jeg vil takke Stortinget for debatten, og så ønsker jeg å oppklare et par små ting på tampen.

For det første er det sann at pressestøtten tildeles på objektive kriterier, og det er det viktig å legge til grunn. Det er ikke sann at det er den politiske fargen til en regjering som avgjør hvilke aviser som får pressestøtte i Norge. Det kan være pressestøtte til aviser som denne statsråden leser, og det kan være pressestøtte til aviser som denne statsråden på ingen måte leser. Det er ikke interessant. Det interessante er at det er objektive kriterier. Det er en grunn til at Norge topper pressefrihetsindeksen. Det har noe å gjøre med hvilken type mediepolitikk som føres, og som det heldigvis er et bredt flertall for i denne salen.

Så vil jeg si noe om dette som handler om NRK og effektivitet og drift. Det er jo ikke slik at staten som eier ikke stiller krav til NRK. Det gjør vi i generalforsamling. Jeg vet at referatene fra generalforsamling kanskje ikke er det mest spennende å lese for denne salen, men jeg kan jo anbefale å lese dem. Der gir vi bl.a. i oppdrag at man må gå igjennom den effektive driften. I den siste evalueringen som Oslo Economics har gjort, skriver de:

«Vår evaluering viser at NRK de seneste årene har gjennomført flere konkrete grep for å forbedre og effektivisere virksomheten. Vi finner at effektiviseringsarbeidet er høyt prioritert i NRKs ledelse og godt forankret i de ulike avdelingene. Siden forrige evaluering i 2021 har NRK opprettholdt høy måloppnåelse med reelt sett lavere ressursbruk, som isolert kan tyde på at virksomheten har blitt mer effektiv.»

Det er viktig ha dette med seg i debatten.

Helt avslutningsvis: Jeg er glad for at Stortinget ønsker å ta den vakten sammen med meg som forsvarer for ytringsfriheten. Men da må vi huske på en ting: Vi må alle være konsekvente på vegne av ytringsfriheten. Vi

kan ikke bare gå i fakkeltog, eller bare kjempe for visse typer ytringer. Vi må tåle at vi er uenige, og da må vi også kunne tåle å snakke om hverandre uten at vi tar det som en stor fornærmelse. I denne salen skal vi iallfall ha stor takhøyde for debatt, og det opplever jeg at vi har. Vi må også huske å forsvare dem vi er uenige med, at de skal kunne mene det de mener. Det er jeg opptatt av, og jeg tror kanskje vi ikke er like gode til å trene den muskelen som vi er på å forsvare dem vi er enige med.

Jeg er glad for at jeg har bred støtte til å ta kampen for å bevare og utvikle ytringsfriheten i Norge og kjempe for at vi fortsatt har en stor og uavhengig presse i Norge.

Presidenten [11:34:40]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 1.

Presidenten vil føreslå at utgreiinga frå kultur- og likestillingsministeren om mediepolitikk og ytringsfriheit i Stortingets møte den 13. november 2025 vert vedlagt protokollen. – Det er vedteke.

Sak nr. 2, Referat, tok me ved møtestart, og dermed er kartet for i dag ferdig handsama. Ønskjer nokon ordet før møtet vert heva? – Møtet er heva.

Møtet slutt kl. 11.35.

